

DEKENREDE

Perceptie en werkelijkheid

In zijn eerste dekenrede zette mr. M.W. Guensberg op 28 september in Alkmaar na zijn welkomstwoord (zie kader) uiteen wat de Orde doet, kan doen en niet kan doen. Hij ging in op de verhouding van advocatenbelangen en algemeen belang, besprak het imago van advocaten en Orde bij de buitenwacht en werpt onder meer de vraag op of er proportionaliteit bestaat tussen de overheidsuitgaven voor magistratuur en voor gefinancierde rechtshulp.

mr. M.W. Guensberg
landelijk deken

Perceptie en werkelijkheid vallen nogal eens samen. Hetgeen men waarneemt en begrijpt kan heel goed overeenstemmen met de realiteit. Soms bestaat er echter een andere werkelijkheid dan de neerslag van de waarneming. Denkt u maar aan het tegenwoordig veelgebruikte begrip 'ervaringstemperatuur'. Die kan veel lager lijken dan de temperatuur die de thermometer aangeeft. Af en toe betreft een dergelijke kortsluiting tussen perceptie en werkelijkheid ook de Orde of de advocatuur. Daaraan wijd ik graag enige gedachten mede omdat het behoort tot de doelstellingen van de Orde om duidelijk te maken wat advocaten doen en wat de Orde doet.

De Orde oefent haar taken doorgaans stipt en tijdig uit en de belangen waarvoor de Orde heeft te staan, worden naar beste weten en

kunnen gediend. Dat is van groter belang dan menigeeen denkt. De vele Ordebesturen en -commissies en het College van Afgevaardigden klaren hun klussen zonder morren. Daardoor ontstaat wel eens het onjuiste idee dat instandhouding van een gezonde en samenhangende balie, die de privileges die zij geniet ook waard is, haast vanzelf gaat. Een enkeling denkt zelfs dat de Orde overbodig is en spreekt uit dat hij alleen met zijn cliënten te maken heeft en met niemand anders.

De Orde en de balie zouden natuurlijk niets zijn zonder de 11.800 advocaten die ieder op basis van eigen verantwoordelijkheid, kennis en creativiteit de belangen van hun cliënten dienen. Tussen die advocaten bestaat een natuurlijke samenhang, een 'Bar-code'. Men oefent hetzelfde beroep uit en wordt geconfronteerd met dezelfde problemen in vaak vergelijkbare situaties. Dat schept een band. Zonder de Orde – ik doel zowel op de plaatselijke Orden als op de Nederlandse Orde van Advocaten – zou die band echter te zwak zijn om in alle gevallen de eenheid te bewaren. Zonder eenheid wordt niet alleen het algemene belang – het belang van de niet-advocaten – maar ook het groepsbelang van advocaten en in het verlengde daarvan het individuele belang van advocaten bedreigd.

Het ontstaan en voortbestaan van de Nederlandse Orde is ook in belangrijke mate op bundeling van krachten gebaseerd. Ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Advocatenwet en dus ook van de Nederlandse Orde van Advocaten zal daaraan

in het jaar 2002 veel aandacht worden besteed. Er bestond destijds behoefte aan een representatieve organisatie waarvan alle advocaten lid zouden zijn, die belangenbehartigend zou kunnen optreden en die bekleed zou worden met verordenende bevoegdheid. Een dergelijke bevoegdheid werd noodzakelijk geoordeeld omdat het belang van de individuele advocaat somtijds ingaat tegen het belang van de balie als geheel en zelfs tegen het algemeen belang.¹

Niet alleen het belang van de individuele advocaat kan strijden met dat van het collectief of met het algemeen belang. Ook belan-

Advocaat-generaal P. Léger stelt ten onrechte dat de Orde niet verplicht zou zijn om rekening te houden met het algemeen belang

Gerechtvaardigde advocatenbelangen hoeven niet krampachtig buiten de afweging te worden gehouden

gen van deelgroepen, kleine kantoren of juist grote kantoren, specialisten of generalisten, civilisten of strafpleiters, om maar enige subgroepen te noemen, kunnen in botsing komen met belangen van de balie als geheel of met algemene belangen die de Orde dient. Sommige advocaten percipiëren die situatie zo dat zij menen dat die bredere belangen of algemene belangen moeten wijken voor het belang waarvoor zij staan. De werkelijkheid is echter dat daarvoor niet altijd voldoende ruimte kan worden gemaakt. Dat is geen onwil maar het gevolg van de omstandigheid dat intern groepsbelang alléén mag meewegen als zulks niet in strijd komt met het algemeen belang.

Algemeen belang als plicht

Welke beleidsruimte heeft de Orde nu werkelijk en wordt die ruimte voldoende benut?

Aan de hand van het MDW-rapport van de commissie-Cohen,² de politieke discussie over publiekrechtelijke bedrijfs-/beroepsorganisaties en zelfstandige bestuursorganen en vooral de wijzigingsvoorstellen van de

Advocatenwet, kan geconcludeerd worden waar de bevoegdheidsgrenzen liggen.

Het ziet ernaar uit dat de nieuwe tekst van art. 28 AW de parlementaire behandeling ongeschonden zal doorkomen.³ De eerste volzin van dat artikel komt te luiden: 'Het College van Afgevaardigden stelt verordeningen vast in het belang van de goede uitoefening van de praktijk.' Volgens de toelichting kan het College van Afgevaardigden zelf beoordelen welke concrete verordeningen moeten worden vastgesteld, maar die vrijheid is niet onbeperkt. Het College zal steeds het algemeen belang als referentiekader dienen te nemen en verordeningen mogen niet verder gaan dan strikt noodzakelijk is om het gewenste doel te bereiken. Ook mogen verordeningen de samenwerking niet onnodig beperken. De Minister van Justitie stipuleerde in de toelichting op de Nota van Wijziging⁴ dat bij toetsing van verordeningen aan de Wet en het algemeen belang, nadrukkelijk aandacht aan deze criteria zal worden besteed. De grenzen van de regelgevende bevoegdheid van de Orde zijn daarmee duidelijk getrokken.

In de 'NOVA-case', de zaak die gaat over de houdbaarheid van het verbod op geïntegreerde samenwerking tussen advocaten en accountants, heeft de advocaat-generaal P. Léger het op dit punt bij het verkeerde eind. In deze voor het Orde-standpunt over het algemeen gunstige conclusie wordt immers gesteld dat de Orde niet *verplicht* zou zijn om bij uitoefening van de verordenende bevoegdheid rekening te houden met het algemeen belang. Die stelling is in ieder geval strijdig

Welkomstwoord

Dames en heren, collegae en confrères, in Alkmaar bewees men al 428 jaar geleden dat het dienen van het algemeen belang standvastigheid vergt. Alkmaar hield stand tegen het beleg van de troepen van Don Frederik, Alva's zoon, en dat deed het tij in de Tachtigjarige oorlog kenteren in ons voordeel. De roemruchte overwinning van de stad die dit jaar gastvrijheid biedt aan de Jaarvergadering van de Nederlandse Orde van Advocaten, straalt af op de Alkmaarse deken, de Alkmaarse Raad van Toezicht en de begeleidingscommissie. Onder de kundige en enthousiaste begeleiding van Katuscha Tellegen maken zij deze logistiek zware maar voor het overige zo aangename en leerzame bijeenkomst mogelijk. Wij zijn u, meneer de Alkmaarse Deken, leden van de raad en de begeleidingscommissie en Katuscha dankbaar.

De Algemene Raad weet zich omgeven door veel instanties en personen die evenals de Orde een rol

spelen in de rechtspleging in ruime zin. Onze contacten in de wereld van de rechtspleging, het bestuur en de politiek zijn zelfs in de slechtste gevallen zake-lijk en constructief. In de meeste gevallen zijn zij ook heel prettig en vriendschappelijk. Het stemt tot vreugde dat een aantal van onze goede relaties, waaronder een aantal Kamerleden, hier vandaag aanwezig is. Het is inmiddels een traditie om onze gasten niet met name te noemen maar ook om daarop onmiddellijk een paar uitzonderingen te maken. Zo begroet ik de President van de Hoge Raad, de heer W.E. Haak, die steeds blij geeft van zijn warme belangstelling voor de balie, en de heer J.C. van Dijk, president van de Arrondissementsrechtbank te Alkmaar. De heer Haak en ik hadden beiden zo graag gezien, mijnheer Van Dijk, dat u en uw achttien collega-presidenten hun belangrijke werk hadden mogen blijven doen op basis van een permanente en dus niet-tijdelijke benoeming.

Ik begroet de sprekers van vanochtend en vanmiddag in volgorde van opkomst; de mrs. van Delden, Van Nispen, Gerretsen, Van Mierlo, Uniken Venema en Salomons. Ik begroet mevrouw W. Tonkens, voorzitter van de NVvR, en de heer H.C.J.L. Borghouts, secretaris-generaal van het Ministerie van Justitie. Wij hebben met Justitie mede dankzij de heer Borghouts een open verhouding waarin we over en weer kunnen zeggen waar het op staat. Laat dat vooral zo blijven! Ten slotte noem ik de heer N. P. Levenkamp, nog net directeur juridische beroepen op het Ministerie van Justitie. Peter, jij was in de frequente contacten met de Orde jarenlang de vertrouwensman en het geweten van Justitie. Je gaf niets cadeau maar gunde ons binnen het politieke krachtenveld wat de advocatuur toekwam. Jij gaat je kwaliteiten inzetten voor 'Jeugd en preventie' en daarmee zal het dus in de toekomst zeker beter gaan.

Echter, in de vele gevallen waarin sprake is van paralleliteit tussen de belangen van goede praktijkuitoefening én individuele of groepsbelangen van advocaten, mogen mijns inziens zeker ook die advocatenbelangen door de Orde gediend worden. Natuurlijk blijft ook dan overeind dat de marktwerking niet onnodig mag worden beperkt, maar er is naar mijn stellige overtuiging geen reden om krampachtig afstand te nemen van het betrekken van gerechtvaardigde advocatenbelangen in de afwegingen. Integendeel, de omstandigheden waarin advocaten hun vaak zware en altijd verantwoordelijke werk moeten doen moeten optimaal zijn om de rechtzoekenden goed van dienst te kunnen zijn. Advocaten moeten bijvoorbeeld investeren in opleiding, automatisering, een bibliotheek en een behoorlijk kantoor om voldoende kwaliteit in brede zin te kunnen leveren. De Orde heeft niet alleen het

digden – kiest de Algemene Raad en de Raden van Toezicht worden rechtstreeks door de advocaten in de arrondissementen gekozen. Het inrichten en in formele zin in stand houden van een democratische structuur leidt niet zonder meer tot werkelijk democratische verhoudingen. In organisaties zoals de Orde is van zeer groot belang dat er naast die structuur een ‘open cultuur’ is, waarin de bereidheid bestaat om met elkaar te spreken en naar elkaar te luisteren. De Algemene Raad gaat daarom geen enkel overleg of gesprek uit de weg. Integendeel, er wordt voortdurend gesproken met en geluisterd naar vertegenwoordigers van groeperingen binnen en buiten de Orde en de neerslag daarvan telt. Ook de tientallen commissies, werkgroepen, (sub)verenigingen, besturen, die met de Algemene Raad meedenken en die een grote invloed hebben op de kwaliteit van de besluitvorming, zijn kenmerk van de gewenste ‘open cultuur’ en dus van Orde-democratie.

Democratie kan niet bestaan zonder openheid en communicatie. Daarom wordt (voorgenomen) Orde-beleid aangekondigd en soms uitvoerig besproken in het *Advocatenblad* en op BalieNet. En daarom is recentelijk in het College van Afgevaardigden nog eens benadrukt en in een nieuwe motie vastgelegd dat er ruimte moet zijn, ook in praktische zin, voor raadpleging door leden van het College van Afgevaardigden van hun achterban, de advocaten in hun arrondissement. De Algemene Raad steunt de motie omdat het democratisch gehalte van het besluitvormingsproces binnen de Orde, mede ter vergroting van het draagvlak voor de regelgeving en besluitvorming, steeds hoog moet zijn.⁷

Anders dan wel eens wordt gedacht weerspiegelt de samenstelling van de besturen binnen de Orde en van het College van Afgevaardigden in redelijke mate de samenstelling van de balie. Dat wordt ook actief bevorderd. Als dat nodig blijkt zullen in de vorm van redelijke honoreringsregelingen of door middel van verdeling van werklast omstandigheden geschapen moeten worden die verdere verbetering in die situatie kunnen brengen.

In de perceptie van enkelen is het met de Orde-democratie treurig gesteld. De werkelijkheid is echter anders. Het democratisch gehalte in de wereld van advocaten is hoog.

Advocaten kunnen worden gehouden aan democratisch vastgestelde verordeningen, ook als zij die zelf als klemmend of onaangenaam ervaren

met het oude en het nieuwe art. 28 AW en de toelichting daarop. Het algemeen belang is zowel vertrekpunt als begrenzing voor de inhoud van de regelgeving. De regelgevende bevoegdheid van de Orde is bovendien niet alleen een privilege maar ook een plicht.⁵

Advocatenbelangen

De Algemene Raad en de Raden van Toezicht ontleen hun bevoegdheden aan artikel 26 AW. Zij bevorderen een behoorlijke uitoefening van de praktijk en komen op voor de rechten en belangen van advocaten als zodanig. Groepsbelangen kunnen daarbij een rol spelen maar criteria van behoorlijke praktijkuitoefening zijn maatgevend. Er wordt immers gesproken van belangen van advocaten *als zodanig* en daarmee wordt bedoeld op de rechten en verplichtingen die eigen zijn aan de context van het bijzondere beroep van advocaat. Het gaat dus om onafhankelijkheid, vertrouwelijkheid, partijdigheid, kwaliteit en deskundigheid en niet om bijvoorbeeld bedrijfseconomische belangen van advocatenkantoren.⁶

recht maar ook de plicht om te bevorderen dat daarvoor steeds het geschikte klimaat heerst.

De beleidsruimte die wordt begrensd door de eisen van goede praktijkuitoefening, door het algemeen belang, door de eisen die worden gesteld aan marktwerking en mededinging, en ook nog door de belangen van verschillende deelgroepen van advocaten, is onvermijdelijk erg beperkt. Diegenen die uitgaan van de onjuiste perceptie dat de Orde geen rekening zou willen houden met specifieke belangen van delen van de beroepsgroep, zullen voortaan ook deze werkelijkheid in hun afwegingen moeten betrekken.

Orde-democratie

De twijfel die soms wordt geuit over het democratisch gehalte van de Orde krijgt de volle aandacht van de Algemene Raad. De Orde kent een structuur die gezien kan worden als een constitutionele democratie waarin de leden directe en indirecte zeggenschap uitoefenen. Het direct door de leden gekozen Orde-parlement – het College van Afgevaar-

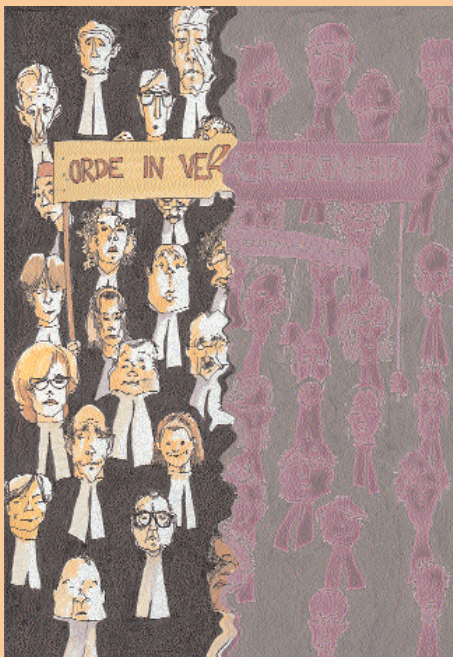
Dat betekent tevens dat advocaten kunnen en moeten worden gehouden aan democratisch vastgestelde verordeningen óók als zij die zelf als klemmend of onaangenaam ervaren. In een echte democratie geldt immers 'the rule of law' en in de Orde is dat niet anders.

Virtual reality

Het is beleid van de Algemene Raad om aandacht te vragen voor het feit dat het beeld van de advocatuur onscherp is, althans voor diegenen die niet op enigerlei wijze in de

Het overgrote deel van de Balie is – tegen een gemiddeld genomen zeker niet buitensporige honorering – werkzaam in bijvoorbeeld het familierecht, arbeidsrecht, huurrecht, en in bestuursrechtelijke en civielrechtelijke geschillen van allerlei aard en omvang. Dat is niet beter of mooier dan wat strafpleiters, letselschadeadvocaten of partners van grote kantoren doen, maar het is wél juist om in besluitvorming die de advocatuur en hun cliënten raakt rekening met deze omstandigheden te houden. Dit gebeurt onvoldoende en daarom

In de virtual reality van de media bestaat de balie alleen uit strafpleiters, letselschadeadvocaten en goed verdienende partners van megakantoren

rechtspleging betrokken zijn. Het vertekende beeld schept het risico dat besluiten die rechtsbijstand aan de burger raken, onjuist worden beïnvloed. Daarom moet het realistisch worden! Dat de balie uitsluitend is samengesteld uit strafpleiters, letselschadeadvocaten en goed verdienende partners van megakantoren, is de *virtual reality* van de media. Deze schijnwerkelijkheid, vaak nog opgeleukt met 'top-tienlijstjes' of een enkel heldendicht, wordt ook hardnekkig in stand gehouden. Dat veroorzaakt bij het publiek en zelfs bij de politiek een perceptie die een flauw aftreksel is van de werkelijkheid.

blijft de Algemene Raad, tegen de stroom in, pogingen doen om de harmonie tussen het beeld en de werkelijkheid te herstellen.

Rechtspraktijkjaar

De Orde voorziet stagiaires in de advocatuur van een forse dosis opleiding. 'Meer dan het kalf wil drinken, wil de koe haar melk kwijt' – dit is wellicht ook van toepassing op de beroepsopleiding van jonge advocaten. Voor stagiaires, die volop worden geconfronteerd met de hectiek en stress die aan het advocatenberoep eigen is, zou het soms wel wat minder kunnen. Toch bestaat er brede consensus dat er aan de kwaliteit van de opleiding niet mag worden getornd.

Na het 'Debat van Maastricht' – de Jaarvergadering 1999 die gewijd was aan de stage – is veel aandacht en energie in onderwijsvernieuwing gestoken. Inzet van de maatregelen is een meer op de praktijk gerichte, brede opleiding, die aansluiting heeft op de voortgezette en vervolgens permanente opleiding. Langs logische leerlijnen moet een advocaat uiteindelijk het door hem gewenste niveau van specialisatie kunnen bereiken.

Parallel aan deze ontwikkeling loopt de ontwikkeling van een bachelors/mastersstructuur voor de rechtenstudie. Die nieuwe structuur biedt een uitgelezen kans om, samen met diegenen die verantwoordelijk zijn voor de beroepsopleiding van de zittende en staande magistratuur en notarissen, grote invloed te claimen in de opzet en daarna

begeleiding van een zogenaamd 'Togajaar'. Omdat notarissen geen toga dragen kan voortaan misschien beter worden gesproken van 'rechtspraktijkjaar'. Dat laatste studiejaar moet wat de Orde betreft een joint venture worden tussen de universiteiten en de betrokken beroepsorganisaties. Daarbij moet gewaarborgd worden dat er voldoende ruimte zal zijn voor onderwijs door praktijkdocenten, met name advocaten.

Het rechtspraktijkjaar zal een goede mix moeten bieden tussen werken in de praktijk, voor advocaten dus op een advocatenkantoor, en onderwijs aan de betrokken universiteiten. Het moet ook mogelijk zijn om een gezonde financieringsstructuur voor het rechtspraktijkjaar te vinden. Wordt aan de geschetste voorwaarden voldaan, dan zal het rechtspraktijkjaar op den duur de beroepsopleiding deels kunnen vervangen. De Orde heeft inmiddels een 'task-force Bama' geformeerd en ik roep de universiteiten en de overheid op om spoedig samen met ons spijkers met koppen te slaan.

Kwaliteitseis aan overheid

In de perceptie van velen is het beroep van advocaat terug te brengen tot trucs, uren, geld, aanzien en carrière, kortom tot het imago van 'advocatenkantoor Bluf en Pegels'. Er is te weinig oog voor het feit dat advocaten niet alleen de mogelijkheid maar ook de plicht hebben om de samenleving te beïnvloeden door middel van het behartigen van behartigenswaardige belangen van hun cliënten. De werkelijkheid is dat een grote meerderheid van advocaten die maatschappelijke verantwoordelijkheid serieus neemt en dat geldt met name ook die advocaten die werkzaam zijn in de gefinancierde rechtshulp.

De Nederlandse samenleving mag zich gelukkig prijzen met een behoorlijk werkend systeem van rechtshulp aan diegenen die onvoldoende bemiddeld zijn om zelf een advocaat te betalen. Er zijn rijke westerse landen die aanzienlijk slechter af zijn. In de Verenigde Staten wordt gemiddeld twee dollar per jaar per inwoner besteed aan 'legal aid' en zo'n zeventig procent van de burgers met lagere inkomens die een advocaat nodig hebben voor een civiele zaak vindt er geen.⁸ Tientallen ter dood veroordeelde personen zoeken tevergeefs naar pro-bonorechtsbij-

Een academisch rechtspraktijkjaar kan op den duur de beroepsopleiding deels vervangen

stand om hun laatste kans op leven optimaal te benutten.

In Nederland investeren wij ongeveer zestien euro per jaar per inwoner in de gefinancierde rechtshulp en daarmee blijven dergelijke extreme toestanden hier gelukkig weg. Er zijn ook landen waarin beter dan in Nederland begrepen wordt dat instandhouding van een optimaal systeem van gefinancierde rechtshulp een uitermate belangrijke voorwaarde is voor een echte rechtsstaat. In Ierland bijvoorbeeld geldt het goede principe dat investeringen in de *prosecution* een evenredige investering in de rechtshulp vergen, dit om het beginsel van *equality of arms* tussen vervolgers en verdedigers te garanderen. In ons land is dat wellicht niet uitvoerbaar maar ik bepleit om in de toekomst, als er weer gestreden moet worden om een verhoging van de toevoegingsvergoedingen – die strijd is voor de Orde en voor de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland nooit ver weg – eens goed te bezien of er wel sprake is van proportionaliteit tussen de uitgaven aan de zittende en staande magistratuur enerzijds en het bedrag dat de overheid investeert in gefinancierde rechtshulp anderzijds.

De moeizaam bevochten verhoging van de toevoegingsvergoedingen met 16 gulden per punt per 1 januari aanstaande stemt in ieder geval niet tot tevredenheid. Deze marginale verhoging, die ook nog gekoppeld is aan extra eisen, ontlokt terecht niet alleen protesten aan de advocatuur maar ook aan een ruime meerderheid in de Tweede Kamer. Natuurlijk mag de Staat, die de rechtshulp aan mindervermogenenden betaalt, kwaliteitseisen stellen aan de leverancier van die rechtshulp. De Orde is als eerste verantwoordelijk voor de bewaking van de kwaliteit van de advocatuur en de Orde steunt dus gretig elke kwaliteitsimpuls, ook als die van buiten komt. Maar de overheid negeert economische wetmatigheden en de door 'Paars' zo gepropageerde vrije markt door voortdurend te veel

te eisen voor te weinig geld. De Orde, en de volksvertegenwoordiging, stellen daarom de harde kwaliteitseis aan de overheid dat deze de gefinancierde rechtshulp niet nog langer in gevaar te brengt door structurele en ongefundeerde onderbetaling van advocaten.

Gids blijven

Het was een lang gekoesterde wens van mij om met het thema van deze jaarvergadering weer eens geheel terug te gaan naar de 'core-business' van advocaten – het procederen en dus ook het procesrecht. De overweldigende opkomst voor de bijeenkomst van vandaag illustreert dat u dezelfde honger naar een wetenschappelijk inhoudelijke jaarvergadering heeft. Mijn perceptie is dat de meesten van u hier zijn voor de inhoud en niet voor de punten, hoewel ook daar niets tegen is.

Voor advocaten is het procesrecht een van hun belangrijkste werktuigen. Grote kennis van en ruime vaardigheid in het procesrecht maken advocaten tot procesbegeleiders en rechtshulpers bij uitstek, en dus tot de rechtmatige houders van het domeinmonopolie. Het domein dat door anderen alleen betreden kan worden als zij begeleid worden door een

advocaat is onoverzichtelijk en gevaarlijk. Advocaten mogen er niet in verdwalen. Integendeel, zij worden geacht de paden en wegen te kennen en zij worden geacht de pleisterplaatsen en de uitgangen te kunnen vinden. Alleen als advocaten het domein blijven kennen als hun broekzak, zijn zij het waardig om gids te blijven. Er zijn heel wat wegen in het domein verlegd of opnieuw geplaveid en het is goed dat u in zo groten getale bent opgekomen om u daarvan op de hoogte te stellen.

Juist beeld

Dekenredes moeten niet nog langer zijn dan deze inmiddels al is. Daarom is hier lang niet alles belicht wat in en om de Orde en advocatuur van belang is. Daaruit mag niet de conclusie getrokken worden dat niet-besproken zaken van minder belang zijn. De aanloop die wij, na een geslaagd experiment, nemen naar landelijke invoering van de Klachten- en Geschillenregeling is een van die onderwerpen die ook hadden moeten worden genoemd. Dat geldt bijvoorbeeld ook de kwaliteitszorg, het communicatiebeleid en het zeer binnenkort in te voeren systeem voor centrale controle op de naleving van verordeningen.

De Orde is actief, koestert haar doelstellingen en bewaakt met verve datgene wat het beroep van advocaat uniek en voor een rechtvaardige samenleving onmisbaar maakt. Mocht u dus het gevoel hebben dat het goed gaat met de Nederlandse Orde van Advocaten en, belangrijker nog, met de Nederlandse advocatuur, dan is uw perceptie in overeenstemming met de werkelijkheid. n

Noten

- 1 Memorie van Toelichting Advocatenwet 1952, *Vademecum Advocatuur 2001*, p. 47.
- 2 Rapport van de Interdepartementale Werkgroep Domeinmonopolie Advocatuur, 27 juni 1995.
- 3 Vragen in de Eerste Kamer hebben geen betrekking op het ontwerp en toelichting van/bij art. 28 AW.
- 4 Tweede Nota van Wijziging (26940), 21 november 2000.
- 5 *De kern van de taak*, Jaarverslag Nederlandse Orde van Advocaten 1999, p. 5.
- 6 Zie ook *Toonbeeld*, p. 74v. of AB 23/1/1998, openingscommentaar Jhr. mr. J.L.R.A. Huydecoper.
- 7 Motie College van Afgevaardigden 27/6/2001 met notitie AR van 31/5/2001.
- 8 Afgeleid uit een speech van S.G. Breyer, Associate Justice Supreme Court US, 4 augustus 2001, ABA.